

Odprto pismo sindikalnim centralam (ZSSS - Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, Konfederaciji sindikatov javnega sektorja Slovenije, SZS Alternativa, KNSS Neodvisnost, ZDSS – Solidarnost, KS 90 Slovenije, KSS Pergam) in Ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Ljubljana, 22. oktober 2015

Spoštovani predsedniki sindikalnih central, spoštovana ministrica, dr. Anja Kopač Mrak!

Po vseh neuspešnih poskusih, da bi problematiko minimalne plače uredili v okviru socialnega dialoga, vidimo kot edini način predstavitve naših stališč in argumentacij ministrici, sindikatom in javnosti, v obliki tega odprtega pisma.

Sindikati ste vlado prepričali, naj podpre predlog sprememb zakona o minimalni plači, ki je izsiljen preko zbiranja podpisov in vlaganja zakona v parlament brez predhodnega dialoga med socialnimi partnerji. Podpisi so bili med ljudmi zbirani na način, da odgovorijo na vprašanje »Ali želite višjo plačo?« - seveda, kdo bi tu obkrožil ne. Ob tem pa nihče ne razloži posledic tega na videz všečnega dejanja, ki pa bo imelo vse prej kot všečne posledice tako na zaposlene kot na delodajalce.

Upravni odbor Združenja delodajalcev Slovenije (ZDS) je 22. septembra soglasno odločil, da ima v primeru, da Vlada RS podpre zakon o spremembah minimalne plače in parlament ta zakon sprejme, ZDS polni mandat za izstop iz Socialnega sporazuma za obdobje 2015-2016. Delodajalci pač ne morejo pristati na laži, zavajanje in prikrivanje resnice, ki jih razkrivamo v tem odprtem pismu.

I. Konec socialnega dialoga ali v družbi z Bolivijo, Armenijo in Venezuelo

Združenje delodajalcev Slovenije je od začetka pobude s strani sindikalnih central v februarju opozarjalo, da takšno ravnanje sindikatov in vlade (ignoriranje delodajalske strani) negira socialni dialog, eklatantno krši sklenjeni socialni sporazum in podpisano konvencijo 131 Mednarodne organizacije dela o minimalni plači. ZDS se je ves ta čas zavzemalo za obravnavo minimalne plače za pogajalsko mizo. Ta dejstva smo javno izrazili na okrogli mizi ZDS o minimalni plači že marca 2015, kasneje pa na mednarodni konferenci v organizaciji ZSSS v juniju. Na obeh dogodkih je bila prisotna ministrica za delo, ki se do problematike in našega vztrajanja po socialnem dialogu ni želela opredeljevati. To sta le dva izmed mnogih pozivov tako sindikatom kot ministrici, ki trdijo, da se delodajalci nismo želeli pogovarjati o minimalni plači.

Kako kršimo mednarodno konvencijo ILO št. 131?

S takšnim ravnanjem tako sindikati kot predstavniki vlade kršijo podpisano Konvencijo št. 131 o minimalnih osebnih dohodkih (Mednarodne organizacije dela, ILO), ki jasno opredeljuje vlogo obeh socialnih partnerjev – ne le sindikatov, tudi delodajalcev – v procesu določanja, spreminjanja in usklajevanja minimalne plače. Glede na način vložitve predloga za sprejem zakona o spremembah zakona o minimalni plači, je bila reprezentativnim predstavnikom delodajalcev prvič v zgodovini obstoja samostojne države odvzeta možnost posvetovanja, usklajevanja in pogajanja o osnutku predpisa s področja dela oziroma socialne varnosti!

Združenje delodajalcev Slovenije (in ostale delodajalske organizacije ter zbornice) se izredne seje Ekonomsko socialnega sveta na poziv ministrice za delo, sklicane za 21. september 2015 nismo udeležile. Obravnava sindikalnega Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o minimalni plači (ZMinP-1) na Ekonomsko socialnem svetu, ko je le ta enostransko že vložen v proceduro v Državnem zboru in ima javno deklarirano podporo koalicije, kakor tudi vlade, je bila za gospodarstvo nesprejemljiva. Tudi ILO jasno poudarja, da obravnava minimalne plače ne sme biti zgolj formalizem, s katerim bi vlada želela »navidezno« zadostiti kriterijem konvencij, ki jih je podpisala.

Toliko o Konvenciji, ki jo spoštujejo vse njene podpisnice v Evropi. S takšnim način sprejemanja nove definicije minimalne plače bo Slovenija edina v EU, ki negira socialni dialog in partnerje delodajalce ob definiranju minimalne plače. Res pa je, da se s takšnim načinom pridružujemo »elitni« ekipi Bolivije, Armenije in Venezuele, ki so že leta pod opozorili in nadzorom Mednarodne organizacije dela, ravno zaradi ta istega kršenja konvencije.

Kako vlada in sindikati kršijo sklenjeni Socialni sporazum za obdobje 2015-2016?

Način predlaganja spremembe zakona o minimalni plači in vsebina tega predloga zakona v najmanj treh delih kršita vsebino dogovora Socialnega sporazuma 2015-2016. Navajamo tri najbolj očitne kršitve zavez iz socialnega sporazuma:

1: *»O temeljnih vprašanjih s področja delovno pravne zakonodaje, zdravstva in pokojninskega zavarovanja ter plačnega sistema v javnem sektorju bo potrebno soglasje socialnih partnerjev.«*

Utemeljitev kršitve: Minimalna plača je eden izmed temeljnih institutov delovnopravne zakonodaje in se spreminja enostransko, brez možnosti posvetovanja, kaj šele s soglasjem socialnih partnerjev.

2: *»Kolektivne pogodbe dejavnosti predstavljajo temelj za določanje višine in načina obračuna plač v zasebnem sektorju.«*

Utemeljitev kršitve: Vprašanje višine in načina obračuna plač se prenaša z ravni kolektivnih pogodb na zakonsko raven. Kolektivne pogodbe ne predstavljajo več temelja za določanje višine plač, če to lahko s 5.000 podpisi in podporo vlade kadarkoli enostransko diktirajo sindikati. Največji dosežek iz leta 2006, ko se je država umaknila iz določanja plač v gospodarstvu, je s tem uničen.

3: »Raven pravne varnosti, zaupanje ljudi v pravni sistem in v delo državnih ter sodnih organov je odvisna tudi od uresničevanja pravic v praksi, trajanja upravnih in sodnih postopkov, dostopnosti do pravnih sredstev ter od predvidljivosti in stabilnosti pravnih norm.«

Utemeljitev kršitve: Z enostransko spremembo koncepta minimalne plače se bistveno posega v stabilnost pravnega okolja. Toliko bolj dvome v stabilnost pravnega okolja povzroča dejstvo, da imajo takšni enostranski arbitrarni posegi polno podporo Vlade in vseh parlamentarnih strank.

II. Strošek dela delodajalcev se ne bo dvignil, gre le za odpravo krivic – to je navadna (a vsečna) laž!

V kolikor obvelja sindikalni predlog zakona o minimalni plači, se bodo iz zneska minimalne plače izključili dodatki za posebne pogoje dela: nočno, nedeljsko in praznično delo. To pomeni, da se bodo pri obračunu plač ti dodatki, poleg dela plače iz naslova nadur, prištevali na znesek minimalne plače (in ne več vštevali vanjo). Zaradi tako izločenih dodatkov iz minimalne plače se bo strošek delodajalca povečal.

V nadaljevanju navajam dva očitna primera, ki kažeta, kakšne bodo spremembe višine plače zaradi spremembe zakona o minimalni plači:

Primer 1: Delavec z 600 EUR osnovne plače, 15 let delovne dobe, ki v določenem mesecu dela 7 dni ponoči, 3 dni v nedeljo ter 1 dan na dan praznika, pri čemer višina dodatka za delovno dobo znaša 0,5 % od osnovne plače, dodatki za posebne pogoje dela pa 50 % od osnovne plače

Plača pri tem delavcu se bo zaradi spremembe povečala za 145,73 EUR, to je za skoraj 20 %. Po sedanjem sistemu minimalne plače namreč plača tega delavca znaša 796,72 EUR, po sistemu, kjer bodo iz minimalne plače (poleg plačila za nadurno delo) izključeni tudi dodatki za nočno, nedeljsko in praznično delo, pa 942,45 EUR.

S tem se bo povečal tudi celotni strošek delodajalca za plačo (drugi bruto = bruto plača in prispevki za socialno varnost delodajalca) za 169,19 EUR mesečno (2.030,28 EUR letno).

Primer 2: Delavec s 510 EUR osnovne plače, 15 let delovne dobe, ki v določenem mesecu dela 7 dni ponoči, 3 dni v nedeljo ter 1 dan na dan praznika, pri čemer višina dodatka za delovno dobo znaša 0,5% od osnovne plače, dodatek za nočno delo 75%, za nedeljsko delo 100%, za praznično delo pa 150% od osnovne plače

Plača pri tem delavcu bi se zaradi spremembe definicije minimalne plače povečala za 228,62 EUR, to je za skoraj 30 %. Po sedanjem sistemu bi namreč plača tega delavca znašala 790,73 EUR, po sistemu, kjer so iz minimalne plače poleg plačila za nadurno delo izključeni tudi dodatki za nočno, nedeljsko in praznično delo, pa 1.019,35 EUR.

Tako se bo povečal tudi celotni strošek delodajalca za plačo (drugi bruto), ki bo mesečno večji za 265,43 EUR (letno za 3.185,16 EUR).

Že zgolj na teh dveh primerih lahko jasno vidimo, da bodo bruto plače zaradi izločenih dodatkov višje. Torej še zdaleč ni res, da se strošek delodajalcev ne bo povečal. In tudi ni res, da so takšni primeri zgolj v panogi zasebnega varovanja. Primera, ki smo ju izpostavili slonita na povprečnem zaposlenem v industriji, ki opravlja tri- ali štiri-izmensko delo in ima dodatke obračunane po veljavni kolektivni pogodbi dejavnosti. Ne pozabimo pa, da marsikatera kolektivna pogodba v podjetju te dodatke obračunava še v višjih odstotkih, kar pomeni še višje stroške dela. Dodatno pa bodo delodajalce bremenili tudi stroški zaradi tehnične izvedbe obračuna plač (dopolnitev računalniških programov, izobraževanja), ki ne bodo zanemarljivi.

III. Koliko bo imel od »poprave krivic« delavec in koliko država?

Sindikatom in vlade so polna usta odprave krivic in obljub, da bodo z novim zakonom delavci dobili pošteno plačilo. Nihče od promotorjev nove definicije minimalne plače pa ne upa ali noče povedati, da bo večji delež le tega spet vzela država. Prvič preko dohodnine in nato še enkrat preko sistema socialnih transferjev, kjer bodo »prejemniki nove minimalne plače« znova oškodovani.

Dodatne splošne olajšave pri dohodnini so vezane na fiksni mesečni oziroma letni dohodek, zato bodo morali delavci, ki imajo sedaj plačo na ravni minimalne plače, po novem plačevati precej več dohodnine kot do sedaj. V primeru nove definicije minimalne plače bodo delavci presegli skupni letni dohodek 10.866,37 EUR (ki je limit) in zato pri odmeri dohodnine ne bodo več upravičeni do splošne olajšave v višini 6.591,82 EUR, ampak le do splošne olajšave v višini 4.418,64 EUR. Ali povedano drugače, delavec, ki bo zaradi izločenih dodatkov iz minimalne plače prejel povprečno mesečno bruto 49 EUR več, bo izgubil pravico do uveljavitve višje dodatne splošne olajšave.

V praksi bo to pomenilo: Dva delavca bosta delala pri istem delodajalcu na istem delovnem mestu in bosta enako uspešna. Prvi bo delal manj ur nočnega dela in bo prejel povprečni mesečni bruto dodatek za nočno delo 48 EUR, drugi bo opravil kakšno uro nočnega dela več kot prvi delavec in bo prejel povprečni mesečni bruto dodatek za nočno delo 49 EUR. Povprečni mesečni neto dohodek prvega delavca, ki je delal manj ur nočnega dela, bo po odmeri dohodnine višji povprečno mesečno za 26,71 EUR, povprečni mesečni neto dohodek drugega delavca, ki je delal več ur nočnega dela, pa bo po odmeri dohodnine višji povprečno mesečno le za 4,05 EUR (22,6 EUR mesečno oz. 271,92 EUR letno pa si bo vzela država). Torej bo delavec, ki bo opravil več ur nočnega dela, prejel na letni (in mesečni) ravni nižjo neto plačo kot prvi delavec.

Dodatno pa bo ta drugi delavec, ki bo pri delodajalcu dobil višjo bruto plačo, lahko s strani države oškodovan z izgubo ali manj ugodno dodelitvijo raznih socialnih transferjev (otroške doklade, subvencije vrtcev, šolske prehrane ipd.)

IV. Neenako plačilo za enako delo

Navedena povišanja zaradi spremenjene definicije minimalne plače posameznim zaposlenim bodo porušila tudi razmerja med ostalimi plačami – torej povzročila uravnilovko. Delavci na nekoliko bolj zahtevnih delovnih mestih bodo tako za polni delovni čas prejeli celo nižjo plačo, kot delavci, ki se jim bodo dodatki izločili iz minimalne plače na manj zahtevnih delovnih mestih. Torej gre še za novo obliko »uravnilovke« in krivic glede pravičnega nagrajevanja po delu. Predlagane rešitve dokazano ne zasledujejo načela enakega plačila pod enakimi pogoji dela in ne bodo odpravile neenake obravnave delavcev glede na posebne pogoje dela.

V. Odprta vprašanja sindikatom in vladi – koliko krivic boste v resnici odpravili in koliko novih uvedli?

V pismu argumentirano demantiramo štiri neresnične trditve, s katerimi so sindikati in vlada predstavili in podprli novi predlog sprememb zakona o minimalni plači. Zaradi tega naslovnike tega odprtega pisma pozivamo k odgovoru na naslednja vprašanja:

Kako naj delodajalec izplača novo definirano minimalno plačo, ne da bi se v podjetju dvignili stroški dela?

Kako naj delodajalec razloži zaposlenim, ki bodo delali več v manj ugodnih pogojih, da bodo dobili (zaradi davčne zakonodaje) neto nižje plače kot sodelavci, ki bodo v teh pogojih delali manj?

Kako boste zaposlenim, ki bodo že tako oškodovani zaradi manj ugodne davčne obravnave, nadomestili eventuelni izpad socialnih transferjev?

Navsezadnje pa – kako opravičujete negiranje ali ignoriranje socialnega dialoga, kot vlada pa tudi jasne kršitve konvencij Mednarodne organizacije dela?

Delodajalci bodo tisti, ki bodo morali ta zakon izvajati, tudi denar, ki si ga bosta vlada in prejemniki minimalne plače razdelili, je strošek delodajalcev, zato si le ti zaslužijo vsaj jasne odgovore.

S spoštovanjem,

Generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije
Jože Smole